

Kérdezd, olvasd Végel Lászlót, nem bánod meg

Látom Végel Lászlót egy nagy táskával, bárhova megy, letelepszik az új szobában, és kicsomagolja a Duna utcát, Újvidéket, a Vajdaságot, Délkelet-Európát és az írógépét, amely elé bárhol oda tud ülni. Minden valószínűség szerint vele van a bajsza is, amelyet szerfelett mulatságosan tud mozgatni. Másoktól eltérően, akik leginkább csak a szájukkal beszélnek, Laci sokat bíz a bajszára, a fintoraira, arra a kis csendre, miközben markába fogja és megdörzsöli az arcát, amely szünetecske módot ad rá, hogy az adott és lehetséges nyelven akár néhány szóval elmondja a velejét annak, amit gondol. Mindenfajta édes és savanyú mosolyok megfűszerezik a bölcsességét, íme a bizonyosság valahány közös barátunk előtt, hogy én Végel Lászlót igen éles elméjű és tisztánlátó embernek látom. Kényesnek is, akit nem könnyű etetve félrevezetni, várjunk csak, meggondolja, lehet tőle magyarázatot, megfontolt véleményt és tanácsot kérni. Ha valamit elvet, azon sietve túlteszi magát, érti a viszonylagosságokat, az arányokat... A hajdani Jugoszláviában az aránylag csekély lélekszámú magyar kisebbség handabandától mentes korrekt szószólójaként rendelkezett tehát az egészre néző áttekintéssel. Végel lehetett volna az egész térség doktori konzíliumának tisztelettel meghallgatott szóvivője. *Sine ira et studio*, minden személynek, minden népnek megadja a tisztas figyelmet, a méltányolást, nem mondom, hogy részrehajlás nélkül, mert odahajol minden részhez. Szívesen választanám minden testületben elnöknek, nem fecsegne badarságokat, még a kezével is értelmes bájjal és kivált a hölgyközönséget lekötően gesztikulálna, pedig szereti használni a kifejezésnek ezt a tízágú eszközét. De azért nem bízna rá közfunkciót, hogy ne húzza el az írástól, mert az megy neki a legjobban, abban van igazában otthon, mert a vádlott és a vádló, a tanú és a bíró mind helyet foglalnak a lelkében.

Minden azt szolgálja, ami az írógépébe kerül, lenyel egy találkozást, egy várost, és kijön a szöveg. Mindent a szövegért. Melynek a szeme mindent lát, ergo, ne lopd el a léniát. Minden valóságos írónak megvan ez a harmadik szeme, a saját látása, amely nem bír igazodni semmilyen emberi instanciához, még akkor sem, ha tudná is pengetni annak kedve szerint a húrokat. Végelben többek között a jókedvű és makacs individualistát tisztelem, aki, ha kérdik, nem vár semmilyen főnök, semmilyen testület szavaira, vannak saját szavai a területen kívüli, hazátlanított, de mégis hazaszerető ember körütekintéséhez. Szabadkán ültem egyszer helybeli magyarokkal, dohogtak az újvidékiek ellen. Fogtok ti még, barátaim, Végel Lászlóban többet is látni, szabadkait is akár. Amiként ebben a névben – *Tisza* – is benne van Újvidék meg még mennyi minden. A kilencvenes évek elején, amikor a Nemzetközi PEN a széteső Jugoszláviával bajoskodott a leginkább, beecsöppenve az elnöki szerepbe, de meglehetősen tanácstalanul, Végel Lászlótól tanultam a legtöbbet. Alighanem így voltak vele többen, budapesti íróársaim is. Közülük Eörsi Istvánt és Esterházy Pétert Végel nem mulasztotta el fölhívni, s hogy a hívottak egyike én voltam, jóleső bizonyosága annak, hogy tudtunk egymással jól beszélgetni.

*Konrád György
és Végel László
Újvidéken,
1993-ban*